

Til: nve@nve.no

Fra: Brita Gjerding (brita.gjerding@gmail.com) og Ketil Melkeraaen (ketil.melkeraaen@gmail.com)

cc. Høivik Laila Perine (lph@nve.no)

Sak: Flomkraftverk i Opo, Odda Kommune. Konesjonssøknad fra SKL.

Takker for informasjonsbrosjyre som er sendt til alle husstandene i Odda Kommune, samt hele SKL sin konesjonssøknad med alle vedlegg om saken som SKL har sendt oss.

Vi er en av grunneierne til Opo, og har den øvste gården på Mannsåker, ved utløpet av elva fra Sandvinsvatnet. Hvis konesjon innvilges, vil vi bli berørt ved en eventuelt utbygging i forbindelse med en ny laksetrapp, noe vi har fått brev fra SKL om.

Det er flere spørsmål vi stiller oss i forbindelse med konesjonssøknaden, og som vi ønsker NVE vurderer svært nøye før en eventuelt konesjon blir innvilget.

Følgende punkter bør vurderes nøye, og begrunnelse er gitt nedenfor.

1. Opo – en fredet elv i fossenes dal.
2. Utredning av et «øst alternativ» kontra «vest alternativ» som konesjonssøknaden er basert på.
3. Minstevannføring
4. NVE sitt arbeid langs elven etter flommen i 2014.
5. Framtidig fiske i Opo
6. Laksetrapp
7. Uheldig innvirkning på husstander/beboere/veitrasé/tunnel ved at konesjon innvilges for «vest alternativ».
8. Forurensning i Sørfjorden og Sandvinsvatnet

1. Opo – en fredet elv i fossenes dal.

Vi er fullt klar over at Stortinget åpnet for konesjonsbehandling i 2016 slik at SKL kunne sende inn konesjonssøknad. Likevel mener vi at det er NVE sin plikt og nøye vurdere på nytt et inngrep i en fredet elv. Fossenes dal (Oddadalen) med 7 store fossefall som alle munner ut i Sandvinsvatnet og Opo, er unik og enormt spektakulært i Norge. Hvis konesjon blir innvilget er dette første gang en fredet elv «blir tatt» og utbygget.

Et viktig element er hva en utbygging har å si for fremtiden, for Oddas befolkning og turister. Odda Kommune har gått inn for turisme som et satsingsområde. Turismen har eskalert kraftig de siste årene med Trolltunga. Vi har hver sommer svært mange turister på tunet vårt som tar bilder av Opo og Eidesfossen i sin spektakulære og ville utfoldelse. Fremtidige generasjoner vil for all fremtid «gå glipp» av dette spektakulære synet hvis konesjon blir innvilget.

2. Utredning av et «øst alternativ» kontra «vest alternativ».

Hele konsesjonssøknaden er basert på at både tunnel og kraftstasjon blir bygget ut på vestsiden av Oddadalen. Vi er forundret over at SKL ikke har utredet et alternativ på østsiden mer i detalj. I et orienteringsmøte til Nedre Oddadalen Elveigarlag hos oss i «Vetlalø» i 2017, ble det mye snakk om, og vist skisser for et slikt alternativ hvor tunnel skulle kunne ut i «Ivarshølen». Vi skulle gjerne sett at NVE ber SKL om en detaljert rapport på hvorfor «øst alternativ» ikke ble søkt om, før en eventuell konsesjon blir innvilget. Er dette pga. alt for høye investeringskostnader? (Mye lengre tunnel, mye løsmasse ved innløp før man kommer på fast fjell, fare for skred som kan tette innløp, fare for skred under sprengning slik at all trafikk sperres på en svært trafikkert vei, osv.)

3. Minstevannføring

SKL har i sin søknad et forslag til en minstevannføring i juni til 15 m³/s og i juli til og med oktober til 10 m³/s med to «flomtopper», en i august og en i september.

I følge faglige biologer og eksperter på anadrome fiskeslag, er dette alt for lite vannføring for å opprettholde elven som en storlaks elv og sjørret elv. Ref. faglig rapport fra SWECO som anbefaler minimum 40 m³/s, samt andre innspill til konsesjonssøknaden.

En minstevannføring som foreslått av SKL på sommerstid vil dessuten være svært lite attraktiv for turistnæringen og beboere som går tur langs Opo i Odda.

Når det gjelder minstevannføring på vinteren er den satt til 5 m³/s. Dette er svært lite vann forutsatt både kraftutbygging og smoltanlegg fra Lingalaks. Dersom den reelle vannføringen er under minstevannføring på vinteren, og Lingalaks får konsesjon og skal ta vann fra den samme tunnelen som SKL, risikerer vi da en tørr elv? Vi som bor ved elven ser at det ikke er uvanlig med 2 - 4 m³/s på vinteren. Blir elven tørrlagt blir dette en katastrofe for yngel og rogn som vil gå tapt for flere årskull.

Vi anbefaler på det sterkeste at NVE nøye vurderer minstevannføring for hele året. Ref. hva som er gjort og ble krevd i Suldalslågen.

4. NVE sitt arbeid langs elven etter flommen i 2014.

NVE har gjort et formidabelt arbeid med å utbedre samt bygge opp igjen elven etter flommen i 2014. Vi ble på vår eiendom, G.nr. 55 B.nr. 5, også berørt under flommen, og måtte bygge opp igjen store deler av eiendommen vår, uten støtte fra NVE.

Ketil Melkeraaen har i regi av Nedre Oddadalen Elveigarlag (NOE) vært representert på de fleste byggemøter i regi av NVE. Arbeidet som er gjort er basert på en største vannføring under flommen på 775m³/s pluss 40% klimapåslag, dvs. at store deler av Opo er sikret opp mot en 200 års flom hvis 775m³/s var reelt. I ettertid viser det seg at vannføringen ikke var på 775m³/s, men 571m³/s på det meste. Med andre ord så er sikringsarbeidet utført for en svært mye større vannføring (en 500 års flom) enn hva man opprinnelig trodde. Opo skal altså kunne motstå en 500 års flom uten utbygging, (kan ikke garanteres av NVE). Utfordringene er da oppstøms Opo/Sandvinsvatnet, dvs. på Sandvin og Hildal. Nå har SKL på folkemøte den 12.02.2018 innrømmet at en utbygging ikke vil påvirke forholdene i Storelva på Hildal. Ved en flomstor elv på Hildal, vil altså en flomtunnel med kraftverk ikke ha noen positiv innvirkning for beboerne der. Oversvømmelser på bygninger og

eiendommer vil forekomme med eller uten flomtunnel med kraftverk. Det er kun på Sandvin en flomtunnel med eller uten kraftverk vil ha en positiv innvirkning på eiendommer og bygninger.

Dette er er opplysninger som NVE etter vår mening nøye må vurdere i forbindelse med konsesjonssøknaden.

5. Framtidig fiske i Opo

Dersom minstevannføring blir for liten, vil Opo som en attraktiv fiskeelv gå tapt, ref. faglige uttalelser/rapporter fra biologer/eksperter til konsesjonssøknaden. Opo som en storlaks elv vil etter all sannsynlighet «bli en saga blott», samt at yngel og rogn for flere årskull vil gå tapt hvis elven blir tørrlagt på vinteren, enten ved uheldig kjøring av kraftverket eller ved at Lingalaks «kobler seg på» samme tunnelen for å ta vann, hvis konsesjon blir gitt for et smoltanlegg i fjellet.

Det er også stor sannsynlighet for at laks og sjørørret som skal opp i en liten elv på sommeren, kommer til å «stå og stange» ved tunnel utløpet for kraftverket i Kleivavika, hvor strømmen er sterkere.

6. Laksetrapp

Vi har som grunneiere blitt skriftlig informert fra SKL om at vi blir berørt ved utbygging av ny laksetrapp. Dersom konsesjon blir gitt er det selvfølgelig positivt at laksetrapp skal bygges. Likevel, vet man at svært mange laksetrapp i forbindelse med kraftutbygging ikke virker etter hensikten. Så mye som 70 – 80 % av laksetrappene fungerer ikke som de skal i følge eksperter på fiskeforvaltning.

Vi mener derfor at NVE har et på-seer ansvar for at SKL bygger opp, og ikke minst dokumenterer at en ny laksetrapp fungerer etter hensikten, før et eventuelt kraftverk settes i drift.

7. Uheldig innvirkning på husstander/beboere/ny veitrasé ved at konsesjon innvilges på vestsiden av Oddadalen.

Det har i massemedia vært store protester fra beboere på vestsiden i forbindelse med sprengning og utkjøring av masser. Uten å gå inn på dette, burde det i søknaden fra SKL vært bedre dokumentert i detalj uheldige konsekvenser i forbindelse med sprengningsarbeid og utkjøring av masser. Det er heller ikke nevnt noe om interaksjon av en ny veitrasé/tunnel i forlengelsen av Folgefonn tunnelen. Dersom en kraftstasjon (og evt. smoltanlegg) blir lagt i fjell på vestsiden, blir det etter all sannsynlighet «ikke plass til» en ny veitrasé/tunnel uten å gå langt inn i fjell med der til økte kostnader for myndighetene.

8. Forurensning i Sørfjorden og Sandvinsvatnet

Tunnel utløpet i Kleivavika vil gi en strømning på tvers av strømmen fra Opo slik den er i dag. Flere er bekymret på hva dette vil føre til av forurensning av gamle deponier fra Boliden (Zinken) og Smelteverket i havnebassenget og i Sørfjorden. Det ble hevdet i sin tid at Sørfjorden var den mest forurensede fjorden i verden. Store tiltak ble iverksatt, og vi har på nytt fått en levende fjord.

NVE bør påse at SKL utarbeider detaljerte strømningsanalyser (CFD analyser) ved forskjellige kjøremønstre som dokumenter at gamle deponier ikke blir virvlet opp, og forurenses Sørfjorden på nytt.

Dersom konsesjon blir innvilget skal altså masser dumpes i Sandvinsvatnet og i havnebassenget. Sprengte masser vet vi inneholder gift fra sprengstoffet. Siden Sandvinsvatnet er reserve vannkilde til Odda by, og ligger dessuten tett opp til vannverket på Jordal, bør NVE påse at SKL tar ukentlige vannprøver hvor massene blir tippet for å ha kontroll med reserve drikkevannskilden/ Sandvinsvatnet, samt i havnebassenget. Hvis store forurensningsverdier blir funnet bør tiltak iverksettes.

Brita Gjerding og Ketil Melkeraaen